

MÓZES HARMADIK KÖNYVE

1. fejezet - 9. fejezet

Áldozatok fajtái:

Izráel fiai a Sinai-hegynél kapták meg az áldozati törvényekről szóló rendelkezéseket Istentől. /A nép korábban is mutatott be áldozatokat. Maga az áldozás nem volt ismeretlen a számukra. Mózes a fáraónál is erre hivatkozott. Noé, Káin, Ábel és az ősatyák előtt is ismeretesek voltak.

5 féle áldozat létezett: Ezek közül: 4 véres áldozat 1 vér nélküli áldozat.

Véres áldozatok fajtái:

- égőáldozat
- békeáldozat
- vétekáldozat
- jóvátételi áldozat

A véres áldozat bemutatásához tiszta, hibátlan háziállat volt szükséges pl.: bárány, kos, bika. Lehetett fiatal vagy öreg, hím vagy nőtény. A nagyon szegényeknek megengedett volt a galambáldozat.

Az áldozás általános szabályai a következők voltak:

1. az állat bemutatása az oltárnál
2. az áldozó a kezét az áldozatra helyezte/bizonyítva hogy ő helyette történik az áldozat/
3. az állatot megölték
4. a vért az oltárra hintette a pap
5. az áldozatot egészen, vagy részben elégette a pap, attól függően, hogy milyen áldozatról volt szó.

Az áldozatot bemutató, csak a békeáldozat esetében részesült az áldozat húsából. Amikor több áldozatot mutattak be egy időben, a vétekért való áldozat megelőzte az égőáldozatot és a békeáldozatot.

Égőáldozat:

- bűnért való áldozat/Isten vagy ember jogainak megsértése/
- minden reggel és este 1-1 bárányáldozatot mutattak be.
- az égőáldozat abban különbözött a többitől, hogy az egész állatot el kellett füstölögtetni az oltáron, mely az áldozatot bemutató teljes odaszentelésére utalt/teljes áldozati állat elégetése/

- o az égőáldozat tüzének éjjel-nappal égnie kellett a rézoltáron
- o /+engesztelés minden véres áldozat részét képezte!

Békeáldozat:

- o teljesen önkéntes volt
- o madár kivételével bármilyen tiszta, hibátlan állat bemutatható volt
- o az áldozat megölése és az engesztelésül történő vérhintés után az állat kövérjét az oltáron elfüstölték
- o az áldozatot bemutató szertartásosan felemelte az áldozat combját és szegyéjét majd az áldozó pap átvette ezeket a darabokat és Istennek ajánlotta
- o a maradék húst a családtagokkal, meghívott barátokkal együtt ették meg
- o Isten és ember között élő, bensőséges kapcsolat jelképe

Békeáldozat fajtái:

- o váratlan áldásért vagy valamilyen meg nem érdemelt áldásért hálaáldozat /köszönet kifejezése 1 napos/
- o fogadalmi áldozat/valamilyen fogadalomtétellel kapcsolatos 2 napos/
- o önkéntes áldozat/valamilyen privát ügyben, amely nem sorolható be az előzőekhez, lehetett csupán Isten szeretete iránti köszönet céljából is 2 napos/.

Vétekáldozat:

- o nem szándékosan elkövetett bűnökért
- o az áldozatok a bemutató személy társadalmi helyzetétől függően változtak:
- o főpap vétekáldozata/1 borjúbika bemutatása/
- o egész nép/gyülekezet/ vétekáldozata/1 borjúbika/
- o vezető ember vétekáldozata/1 kos/
- o közember vétekáldozata /1 nőtény kecske vagy bány/

Ha valaki gazdasági helyzetére való tekintettel nem tudott bárányt, vagy kost áldozni, úgy ezeket galambbal, vagy gerlicével is helyettesíthette. Egészen szegények esetében 1 napi fejadag liszt is helyettesíthette a bűnöst. Szertartási különbségek is voltak:

- o főpapért, gyülekezetért 7x kellett a vért a szentek szentjének bejárata elé hinteni
- o vezető ember vagy közember esetében az oltár szarvát kellett vérral megkenni /az áldozatot bemutató bűnös nem részesülhet az áldozati húsból, mivel ez engesztelő áldozat volt!/

Jóvátételi áldozat:

- Istennel szembeni kötelezettség elmulasztása esetén/pl.: az elsőszülöttet nem ajánlotta az Úrnak, áldozathozatali kötelezettségének nem tett eleget-az elmaradt áldozat bemutatásán túlmenően még további áldozat bemutatására is szükség volt-az elmulasztott tartozást annak ötödrészeivel meg kellett toldani!/
 ○ adósság esetén/pl.: tized/
 ○ károkozás esetén
 ○ károkozás/a visszafizetendő teljes érték mellé még hozzá kellett tenni annak 1/5 részét. Amennyiben a károsultnak vagy a károsult legközelebbi hozzátartozójának már nem lehetett a kárt megtéríteni, úgy az a papot illette!

Vér nélküli áldozat:

- Étéláldozat/gabonaáldozat/:
 - föld terméséből, gyümölcsből.
 - első termésből készült étéláldozatnál tűzön pörkölt kalászt mutattak be az Úrnak
 - a gabona megőrlése után: finomliszt
 - finomlisztből készített kovásztalan kenyér, lepény, vagy lángos formájában. Olaj, tömjén és só sohasem hiányozhatott belőle, kovászt és mézet viszont nem tartalmazhatott.

Feltételezések szerint étéláldozatot önmagában nem mutattak be. Főleg égő-és békeáldozattal együtt került bemutatásra! Teljes egészében elfüstöltgették! Az áldozatban az izraelita munkájának a gyümölcsét ajándékként Istennek ajánlotta!

- Italáldozat/bor/:
 - az állandó véres áldozat kísérője
- Füstáldozat/illatáldozat/:
 - reggel és este naponta a füstoltáron kell bemutatni
 - szimbolikus jelentése:"Isten megérzi az égőáldozat jó illatát, ez tetszik neki és jóindulatúvá válik az áldozó iránt."

/A bibliai ember számára nagy jelentőségű az illat, a háztartásában is illatos olajokat használ./

Papszentelési áldozat:

Áron és fiai először megmosakodtak, majd felöltötték a papi ruhát, Mózes felkente őket olajjal. Áron először vétekáldozatot mutat be ő és fiai bűneiért engesztelésül, illetve vétekáldozatot mutat be az oltárért, így szentelve fel azt. Ezt követte az égőáldozat szokásos módon. Majd külön papszentelési szertartás alapján a békeáldozati kos vérével Mózes

megkeni a felszentelendő pap fülét, a jobb kéz hüvelykujját, jobb lába ujját. Ezután a kosnak a kövérjét, jobb combját és 3 belsőségét Áronnak és a fiainak adja, aki azt felmutatják az Úrnak, mielőtt elfüstölögtették az oltáron, majd a kosnak a szegyét megfőzték. Mózes és a papok ehetek abból. Az áldozati hús elfogyasztása után Mózes a felkenésre használt olaj és az áldozati vér keverékéből meghintette a papokat és a ruhájukat. Ezt a felszentelési szertartást 7 egymást követő napon megismételték. Így szentelték fel a papokat.

Az ószövetségi áldozatok lényege:

1. Hálából mutatja be: Isten valamilyen áldásáért.
2. Engesztelésül mutatja be: saját maga helyett, mert bűnösnek tartja magát Isten előtt.

Az ószövetségi áldozatok következménye, hatása az áldozatot bemutató emberre:

- alkalmassá tesz az Istentiszteletre /kultikus tisztaság/
- bűnvallást tesz/tehát bűnbocsánatot is kaphat/
- Istent dicsőíti
- mindent Istentől kér-vár
- átéli, hogy minden Istentől függ!

10. fejezet

Nádáb és Abihú bűne és bűnhődése:

Áron fiai, Nádáb és Abihú a maguk szenes serpenyőjébe tüzet raktak, füstölőszer raktak rá és idegen tűzzel áldoztak az Úr előtt. Ekkor tűz csapott ki az Úr színe elől, amely megemésztette őket és meghaltak az Úr színe előtt. Mózes elmondta Áronnak, hogy az Úr erről beszélt, amikor azt mondta, hogy a hozzá közelállókon mutatja meg azt, hogy: Ő szent az egész nép előtt, hogy: Ő dicsőséges. Áron ekkor némán hallgatott. Immáron halott, bűnös 2 fiát/nagybátyja Uzziel fiai/kivitték a szentély elől a táboron kívülre helyezték.

Ezután Mózes azt mondta Áronnak és a másik 2 fiának Eleázárnak és Itámárnak, hogy fejüket ne hagyják gondozatlanul ruháikat pedig meg ne szaggassák. A kijelentés sátrának a bejáratától se távozzanak el, mert meghalnak, mivel az Úr felkenő olaja van rajtuk. Ők tehát Mózes beszéde szerint cselekedtek.

Rendelkezések a szolgálatot végző papok számára:

Az Úr megparancsolta Áronnak, hogy bort és részegítő italt se Áron, se a fiai nem ihatnak, amikor bemennek a kijelentés sátrába. Így tudnak különbséget tenni:

- a szent és a közönséges
- a tiszta és a tisztátalan között.

Örök rendelkezése ez az Úrnak nemzedékről nemzedékre!

11. fejezet

A tiszta és tisztátalan állatok megkülönböztetése:

Tiszta állatok:

- megehető
- minden kérődző állat, amely hasított körmű
- minden vízben élő állat, amelynek uszonya és pikkelye van
- vándorsáskafajta, kövisáskafajta, marokkói sáskafajta, szöcskefélék Tisztátalan állatok: nem megehető!
- teve/kérődzik, de nem hasított körmű/
- hörcsög, nyúl/kérődzik, de nem hasított körmű/
- disznó/hasított körmű, de nem kérődzik/
- ami vízben él, de nincs uszonya és pikkelye
- madarak/sas, keselyű, sólyomfélék, héjafélék, holló, búbosbanka, strucc, kuvikfélék, sirály, bölömbika, pelikán, gólya, szarkafélék, dögkeselyű, denevér.
- minden 4 lábon járó szárnyas rovar
- minden olyan élőlény, amely 4 lábon járó és a talpán jár
- a földön csúszó és mászó állatok /vakondok, menyét, egér, gyíkfélék, gekkó, kaméleon, csiga/

Aki csak érinti is ezeket, tisztátalanná válik. Ha elpusztul egy olyan állat, amely különben megehető és valaki megérinti, akkor is tisztátalanná válik.

12. fejezet

A szülő asszony tisztulási törvénye:

Ha egy asszony fogan és fiúgyermeket szül, 7 napig tisztátalan lesz, ugyanolyan tisztátalan, mint a havi tisztulás idején. 8. napon körülmetélés/fiúgyermek szeméremtestének bőrét/. Az anyának még 33 napig kell otthon maradnia, míg megtisztul a vértől! Semmiféle szent dolgot nem érinthet! Szent helyre nem mehet be! /amíg el nem telnek tisztulásának a napjai/

Ha leánygyermeket szült, akkor 2 hétig lesz tisztátalan, ugyanúgy, mint a havi tisztulás idején. 66 napig kell otthon maradnia! Ha eltelték tisztulásának napjai, akkor el kell vinnie 1 db egyesztendő s bárányt-égőáldozatul, 1 db galambfiókát vagy 1 db gerlicét vétekáldozatul a kijelentés sátrának a bejárata elé a paphoz. A papnak engesztelést kellett végeznie az

asszonyért, ekkor vált tisztává a vérfolyás után. Ha nem tellett báránynya, akkor 2 db. gerlicét vagy 2 db galambfiókat, egyet égőáldozatul, egyet vétekáldozatul kellett vinnie és a pap végezte el az engesztelést az asszonyért.

13. fejezet

A poklos betegségekre vonatkozó törvény:

Ha egy ember bőrén:

- poklos kiütés
- daganat
- fekély
- var
- égési seb

keletkezik, a papnak kellett megmutatni! A pap 7 napig elkülönítette a kiütéses embert. A 7. napon ismét megnézte, és ha a kiütés megállapodott és nem terjedt tovább a bőrön, akkor még újabb 7 napig el kellett különítenie a papnak az adott embert. Ha az újabb 7 napos ciklus is letelt és a 7. napon nem terjedt tovább, akkor a pap kimondta, hogy tiszta!

Ha valakinek kihullik a haja és kopasz lesz, az tiszta! Ha azonban kiütés támad a fején, akkor az tisztátalan! A papnak meg kellett mindenféleképpen mutatni !/ Mindaddig tisztátalan valaki, amíg kiütés van rajta és a pap nem mondta ki hogy tiszta! A poklos embernek, amíg rajta van a kiütés, ruhájának tépettnek ,hajának pedig gondozatlannak kellett lennie! Egyedül kellett laknia,a táboron kívül eső lakásban!

A ruhaféléken levő poklosság:

Ha valamilyen ruhán támadt poklos kiütés, azt is meg kellett mutatni a papnak. A pap megnézte a ruhát, majd 7 napig elkülönítette. A 7. napon újra megnézte a holmit és ha továbbterjedt a ruhán, akkor az tisztátalannak minősült. El kellett égetni! Ha nem terjedt tovább, akkor ki kellett mosni és újabb 7 napig el kellett különíteni. Ha a mosás után a kiütés színe nem halványodott meg, még ha nem is terjedt tovább, akkor is tisztátalannak minősült. Az olyan kimosott ruhát, amelyen mosás után meghalványodott a kiütés színe, akkor azt a részt a ruhából ki kellett vágni. Amennyiben mosás után eltűnt a ruháról a kiütés, akkor azt újból ki kellett mosni! Ennek alapján minősítették tisztának!

14. fejezet

A poklos ember tisztulásának törvénye:

A poklos ember, amikor tisztává vált és a táboron kívül erről a pap is meggyőződött, akkor a pap parancsára a megtisztulni akaróért hoztak 2 db élő, tiszta madarat. Az élő madarat a levágott madár vérébe mártotta, azután 7x meghintette a megtisztulni akarót és kimondta, hogy tiszta! Az élő madarat pedig szabadon engedte. Ezt követően a megtisztulni akaró:

- kimosta a ruháját
- leborotválta mindenütt a szőrét
- vízben megmosakodott
- azután már bemehetett a táborba.

7 napig sátoron kívül kellett maradnia! A 7. napon mindenhol leborotválta a szőrét, haját. Kimosta ruháját, megmosta a testét, ekkor vált tisztává. A 8. napon ételáldozat+jóvátételi áldozat/1 db bárány/. Az áldozat véreből megkenték a megtisztulni akarónak:

- jobb fülcimpáját
- jobb hüvelykujját
- jobb láb nagyujját

Majd ugyanezeket 1/2 liternyi olajjal is megkenték. Ezután vétekáldozat+engesztelés, majd égőáldozat+ételáldozat bemutatása következett.

A ház poklosságának megtisztítása:

Ha poklos kiütés keletkezett valamelyik házon, akkor a ház tulajdonosának el kellett mennie a paphoz és azt jelentenie kellett a papnak. A pap ekkor megparancsolta, hogy írítsék ki a házat. A pap ezután bement körülnézni. Ha a ház falán zöldes vagy vöröses gödröcskék voltak, akkor a pap kiment a házból és 7 napra bezáratta azt. A 7. napon ismét megnézte a házat, és ha úgy látta, hogy a kiütés elterjedt a ház falán, akkor ezeket a kiütéses köveket ki kellett szedni és a városon kívüli tisztátalan helyre kellett vinni. A vakolatot le kellett kaparni és a lekapart vakolatot szintén a városon kívüli tisztátalan helyre kellett vinni. Azután más köveket kellett beépíteni! Ha ezután is keletkezett újból kiütés a ház falán, akkor a házat le kellett bontani, ezt is tisztátalan helyre kellett elvinni. Mindegyik esetben a papnak kellett kimondania azt, hogy tiszta a ház! Miután kimondta, hogy tiszta, azután következett a ház megtisztítása/rituális módon-engesztelés a házért/ 1/2 db madár-az élő madarat a levágott madár vérébe mártotta és a házat 7x meghintette, az élő madarat a mezőn szabadon engedte/.

Ha valaki zárlat alatt bement a házba, estig tisztátalanná vált. Ha feküdt, vagy evett abban a házban, estig tisztátalanná vált, ruháját is ki kellett mosnia!

15. fejezet

Különféle testi tisztátlanságok

A fejezet azokkal a tisztátlanságokkal foglalkozik, amelyek az emberi testből kijövő váladékok miatt keletkeznek. Lehetnek természetesek, vagy akár betegségből eredők. Előfordulhat mind a nő (menstruációs ciklus, kóros vérfolyás), minden a férfi esetében (folyás bármilyen fertőzésből eredő, akaratlan vagy akaratos magömlés).

Ezekben az esetekben nem csak maga a személy válik tisztátalanná, hanem akivel, vagy amivel érintkezik az is tisztátalanná lesz. Ezért aki csak érinti őket, vagy azt a tárgyat, amin ült, feküdt (az aki tisztátlanságban szenvedett) az őt vagy bármilyen tárgyat (amin ült, vagy feküdt) érintő estig tisztátalanná vált. Meg kellett mosakodnia, ruháit ki kellett mosnia.

Amikor a folyásos megtisztult, 7 napot kell számolnia a tisztulásától. Akkor ruháját ki kell mosnia, testét forrásvízben meg kell mosnia és tiszta lesz. A 8. napon vigyen el 2 gerlicét vagy 2 galambfiókát a kijelentés sátrának a bejáratához és adja oda azokat a papnak. A pap az egyiket vétekáldozatul a másikat égőáldozatul készítette el, és engesztelést is végzett.

Ha nem betegségből adódóan, hanem természetes okból eredően volt valaki tisztátlan, pl.: nő esetében → 7 napig volt tisztátlan! → Ebben az esetben nem volt szükség áldozatot bemutatni!

16. fejezet

Az engesztelési ünnep

Engesztelés napja: az egész év legszentebb alkalma volt. Éves ünnep. Tisri hónapjának 10. napján:

- szent gyülekezéssel
- böjtöléssel ünnepeltek

Ez volt az egyetlen böjti nap / mózesi törvények szerint. Ezen a napon nem volt szabad semmiféle munkát végezni. Fő célja: az engesztelés elnyerése volt! Bonyolult engesztelő áldozatokat mutattak be:

- Áronért
- a háza népéért
- szent helyért
- a kijelentés hajlékáért

- az élőáldozati oltárért
- Izráel gyülekezetéért

Ezen a napon csakis a főpap mutathatott be áldozatot. A papoknak még a szentélybe sem volt szabad belépniük. A főpap sem viselhette díszes öltözetét, hanem fehér gyolcsba kellett öltöznie! A főpap a következő áldozatokat mutatta be:

- 2 kost égőáldozatként:
 - magáért
 - gyülekezetért
- 1 bikát vétekáldozatként:
 - magáért
- 2 kecskebakot vétekáldozatként:
 - a népért

Először: a főpap egy bikát mutatott vétekáldozatul magáért, engesztelést kérve a maga számára, az egyik kecskebak feláldozása – a nép bűnéért kért engesztelést. A vért mindkettő esetben a szövetség ládájának a fedelére hintette. Hasonló módon szentelte meg:

- a szentek szentjét
- a szentélyt
- az égőáldozati oltárt

Ily módon lett tiszta a szent hajlék mindhárom része. Azután a másik kecskebak fejére helyezte a kezét, majd megvallotta Izráel fiainak minden bűnét és a kecskebakot egy emberrel a pusztába küldte, hogy magával vigye a nép bűnét. Miután a főpap megvallotta a nép bűnét, visszatért a szentélybe, hogy megtisztítsa magát és magára öltse főpapi ruháját. Majd az udvarban levő oltárhoz ment, hogy az engesztelési nap végét jelentő újabb két áldozatot mutassa be. Mind a kettő égő és engesztelési áldozat volt:

- magáért
- Izráel gyülekezetéért

17. fejezet

Az állatok levágásának a törvénye

Ha valaki marhát, bányát, kecskét vág le Izráel fiai házából (jövevényre is vonatkozik), a táborban vagy akár a táboron kívül, és nem viszi a kijelentés sátrának a lejáratához, hogy áldozatként bemutassa az Úrnak, akkor úgy kell tekinteni, mint vérengzőt és ki kell irtani azt az embert a népe közül.

Ha valaki égőáldozatot vagy vétekáldozatot akar bemutatni és nem viszi azt a kijelentés sátrának a bejáratához, hogy az Úrnak készítsék el, az ilyen embert ki kell irtani a népe közül! A vért nem szabad meginni: A test lelke a vérben van. A bene levő lélek által szerez engesztelést. Semmiféle testnek a vérét nem lehetett meginni, még az Izráel fiai között lakó idegennek sem!

18. fejezet

A családi élet tisztaságai

Tilos egyiptomi és kánaáni szokásokat követni. Izráel népének az Úr döntései szerint kell cselekedniük! Senki se közeledjék vérszerinti rokonához! ? Fajtalanság!

Tilos nőhöz közeledni tisztátlansága idején. Honfitárs feleségével tilos közösülni → tisztátlanság

Tilos férfivel való hálás, ahogyan a szomszédasszonnyal hálnak → utálatosság

Se férfi, se asszony állattal nem közösülhet → fürtelem

Ha bárki csak egyet is elkövet ezek közül, ki kell irtani a népe közül.

19. fejezet

A Tízparancsolat követelményei

Izráel fiai hosszú időn keresztül pogány környezetben, rabszolgaságban éltek. (Egyiptomban sok istent tiszteltek, a Kánaánban lakók szintén több istenben hittek.) Izráel csakis egyetlen Istent tisztelt. Még egy isteni képmás tisztelete sem volt megengedett → bálványimádás = legsúlyosabb vétek.

A rabszolga népből egy független, önálló nemzet jött létre. A szövetség által Izráel teljesen Istennek szentelt néppé lett. A szövetség feltétele az Isten iránti engedelmesség volt.

Követelmények:

- maga a tíz parancsolat
- ha békeáldozatot mutatnak be, úgy áldozzanak, hogy az Úr kedvesen fogadja azt
- az áldozati húst az áldozás napján, legkésőbb másnap el kell fogyasztani, ha harmadnapra marad, akkor azt el kell égetni
- a föld termését ne arassák le a mező széléig
- az aratás közben elhullottat ne szedjék föl
- lehullott szőlőszemeket se szedjék föl, legyen ez a nyomorultaké, jövevényeké
- a napszámos bére ne maradjon el másnap reggelig □ még aznap kapja meg a bérét
- a süketet ne ócsárold

- a vak elé gáncsot ne vess
- ne kövessetek el jogtalanságot az ítékezésben
 - ne nézd, hogy valaki nincstelen
 - ne kedvezz a hatalmasnak
- ne légy bosszúálló, se haragtartó
- állatodat más fajtával ne párosítsd
- ha majd bementek arra a földre, és ültette minden féle gyümölcsfát, tartsátok a gyümölcsét körülmetéletlennek → 3 esztendeig ne egyétek A 4. esztendőben szenteljétek minden gyümölcsét ünnepi ajándékként az Úrnak. Az 5. esztendőben már megehetitek a gyümölcsét.
- varázslást ne űzzétek, és ne jövendölgessetek
- ne nyírjátok le halántékokról a haját
- szakállad végét ne csúfítsd el
- ne végezzetek magatokon tetoválást
- tartsátok meg szombatjaimat
- tiszteljétek a szent helyemet
- ne forduljatok halottidézőkhöz és ne tudakozódjatok jövendőmondóknál
- az ősz ember előtt kelj fel és becsüld meg az öreg embert
- félj a te Istenedtől
- ha jövevény tartózkodik nálatok az országodban, ne legyetek hozzá kegyetlenek, úgy bánjatok vele, mintha közületek való bennszülött lenne → szeressétek mint magatokat (mert ti is jövevények voltatok Egyiptomban).

Ezeknek az erkölcsi, polgári és szertartási törvényeknek a megtartása megkülönböztette Izráel népét a környező népektől. Ezek a törvények jobban megérthetők a korabeli egyiptomi és kánaáni kultúrák ismeretében. Egyiptomban pl.: gyakori a testvérek közötti házasság. Kánaániták vallásos szertartásaiban:

- szexuális perverzitás
- prostitúció
- gyermekáldozatok bemutatása szerepelt.

Az erkölcsi törvények örök érvényűek, de a polgári és szertartási törvények természetükre nézve, csak időlegesnek tekinthetők. Az állatok levágásának a törvénye (3Móz. 17.) a kánaáni letelepedés után (5Móz 12, 20-24) hatályon kívül lett helyezve.

20. fejezet

Vallási és erkölcsi vétkek tiltása

Izráel fiainak vagy ott tartózkodó jövevényeknek tilos a gyermekét odaadni a Moloknak (gyermekáldozat bemutatása tilos). Ha mégis megteszi, halállal lakol → az ország népe kövezzék meg. Ha pedig az ország népe szemet huny fölötte és nem öli meg azt az embert, akkor az Úr fordul az ember és a nemzetsége ellen.

Ha valaki ócsárolja anyját, apját → halállal lakoljon

Ha valaki férjes asszonnyal paráználkodik, → halállal lakoljon

Ha valaki feleségül vesz egy nőt az anyjával együtt → fajtalanság → a férfit égenség meg az asszonyokkal együtt.

Ha valaki állattal közösül → halállal lakoljon (az állatot is meg kell ölni).

Ha valaki feleségül veszi a nővérét → gyalázat → ki kell irtani népe közül.

Ha valaki nagynénjével hál → bűnhódni fognak vétkekért, gyermektelenül hálnak meg.

Aki elveszi testvérének a feleségét → vérfertőzést követ el → gyermektelenek lesznek

Tilos a kánaáni népszokásokat követni. Toszta és tisztátlan állatok megkülönböztetése. Ha egy férfiból vagy asszonyból halottidéző vagy jövendőmondó szól → halállal lakoljon → kövezzék meg őket.

21. fejezet

A papi tisztséggel járó követelmények

Mózes kora előtt, az áldozatok bemutatását általában a családfő végezte. Melkisédektől eltekintve (akit papnak nevez az írás) rendszeresített papi hivatalról korábban nem tesz említést a Biblia. A papi hivatal igen nagy jelentőségre tesz szert az egyiptomi fogságból való szabadulás után. Isten elvárta Izráeltől, hogy kiválasztottságukhoz méltó, szent nemzet legyen!

Isten Áront bízta meg a főpapi szolgálattal. Az ő feladata volt:

- a papság összefogása
- az áldozati szertartás megszervezése

Négy fia segítette ebben:

- Nádáb (Isten ítélete sújtotta)
- Abihu (Isten ítélete sújtotta)
- Eleázár
- Itámár

A lévíták helyettesítették minden család legidősebb fiúgyermekét a papok melletti szolgálatban. Ezáltal az egész nép képviselthez jutott a papi szolgálatban. A lévíták a papok mellé voltak rendelve, hogy segítsék azokat különféle feladataik ellátásában.

A papok feladatai:

- az Isten és ember közötti közbenjárás
- az előírt áldozatok bemutatása
- és ezek révén engesztelés kérése a nép bűnéért

Legkomolyabb kötelességük: Isten akaratának közvetítése volt!

Ezen kívül még:

- szentély gondozása
- törvény őrei

A papi szolgálatnak előfeltétele volt a papi szentség → szentséges életvitel szükségeltetett hozzá. Magatartásokban példamutatónak kellett lenniük, különös tekintettel:

- házasságukra
- családi kapcsolataikra

Tartózkodniuk kellett:

- leprás érintésétől
- halott érintésétől

Kivétel: legközelebbi rokon (anyja, apja, fia, lánya, testvére).

Parázna, meggyalázott elbocsátott nőt nem vehettek el. Ha valamilyen okból tisztátlaná lett a pap, akkor időlegesen nem végezhetett papi szolgálatot. A főpap számára még szigorúbb előírások voltak érvényben.

A főpap:

- semmiféle holttesthez nem mehetett (anyja, apja holttestéhez sem)
- szenthelyéről nem mehetett ki
- csak a maga népéből való hajadont vehette feleségül

Testi fogyatékos nem lehetett pap:

- vak
- sánta
- nyúlszájú
- törött végtagú
- púpos
- vézna

- hályogos szemű
- viszketeges, sömörös vagy sérves

Az Úr megparancsolta Áronnal, ha utódai közül valaki fogyatékos lesz, a kárpithoz nem mehet be, és az oltárhoz nem közeledhet. A szent helyet nem gyalázhathatja meg!

22. fejezet

Az áldozati ételek szentek

Ha egy pap valamilyen okból tisztátlanná vált (poklosság, folyásosság, holtest érintése miatt, vagy olyan hús evése miatt, amelyből nem folyatták ki a vért, vagy mert bármilyen tisztátlanságban levő embert megérintett nem részesedhetett a papok étkéből.

„Ne gyalázzák szent nevemet azzal, amiket ők nekem szentelnek”

Ha a pap poklos vagy folyásos volt, a kizárás hosszabb ideig tartott. Egyéb említett esetekben a következő szertartás volt előírva a papnak:

- először is meg kellett mosakodnia
- várnia kellett estig
- naplemente után tiszta lett

Idegenek, vendégek, napszámosok, zsellérek nem ehettek a szent ételből. Az a rabszolga, akit a pap megvásárolt illetve annak a rabszolgának a gyermekei ehettek belőle.

Amennyiben a pap lánya kívülállóval házasodott össze → nem ehetett belőle!

Ha megözvegyült, vagy elvált és gyermektelen volt és egyedül élt apjával akkor ehetett belőle.

Ha egy ember akaratlanul evett valamilyen szent ételből → jóvátételt kellett végeznie, pótolva azt és hozzáátéve 1/5-ét mint a vétekáldozat esetében.

Az áldozati állatok hibátlanok legyenek

Az Úrnak vitt áldozatoknak hibátlannak kellett lenniük, akár égőáldozatról, akár békeáldozatról volt szó. Beteg, nyomorék, eltorzult állatot tilos volt vinni. Torz és csenevész marhát önkéntes áldozattal be lehetett mutatni, de fogadalmi áldozatként nem.

Kasztrált, vagy sérült nemi szervvel rendelkező állatok nem voltak elfogadhatóak. Az Izraeliták idegen embertől sem fogadhattak el a fent említett hibás állatok közül áldozatot. Áldozati állatot 8 napos koráig nem lehetett felajánlani. Anyaállatot és kölykét ugyanazon a napon nem lehetett megölni. A hálaáldozati étket ugyanazon a napon meg kellett enni, amelyen felajánlották.

23. fejezet

Az ünnepek elrendelése – A nyugalom napja

A fejezet Izráel vallási naptárával foglalkozik. Az Úr Mózesen keresztül parancsolta meg, hogy hirdessék ki az Úr ünnepeit, mint szent összejöveteleket.

A szombat: - heti ünnep. Hatnapi munka után a hetedik nap (szombat) pihenőnap, ahogyan az Úr is megpihent a világ teremése után a hetedik napon. Tilos volt munkát végezni. Szombatonként 2 bárányt áldoztak, a szokásos napi 1 helyett. Ezen a napon helyezték el a 12 kenyeret a szentélyben levő asztalra.

A páska és a kovásztalan kenyerek ünnepe

Évi ünnep. A páskáját az első hónap (Nisan vagy Abib) 14. napján tartották. Ez emlékeztetett Izráel fiainak egyiptomi rabszolgaságából történt szabadulására (Izráel fiai a pászkabárány feláldozása révén megmenekültek a minden első szülöttet sújtó haláltól → 1. páska Egyiptomban. 2. páska 1 évvel egyiptomi szabadulás után. 3. páska Kánaán elfoglalása után (40 évvel Egyiptom elhagyása után, a pusztai vándorlás alatt nem tartották meg a páska ünnepét). A páska ünnepével vette kezdetét az Új év. A páskavacsora volt az ünnepi hét legfontosabb eseménye. E hónap 15. napjától 21. napjáig kovásztalan kenyerek ünnepe. A 15. és 21. nap a szent gyülekezés napja. Ezen a héten kovásztalan kenyeret kellett enni. A hét minden napján további áldozatokat mutattak be a népért:

- égőáldozatul:
 - 2 birkaborjú
 - 1 kor
 - 1 kétesztendős bárány
- ételáldozat: kovásztalan kenyér (macesz)
- vétekáldozat: 1 bak
- italáldozat: 1/4 lún bor

Az izraelitáknak evvel az idővel minden kovászt el kellett távolítaniuk a házakból. A kovács a szentírásban a bűnt jelképezi! A páska ünnepe olyan nagy jelentőséggel bírt, hogy azok számára akik nem tudtak az adott időpontban azon részt venni, 1 hónappal később lehetőséget adtak annak megünneplésére. Aki elmulasztotta a páska elkészítését, azt ki kellett irtani a nép közül. A páska ünnepét a szent hajléknál tartották, a kovásztalan kenyerek fogyasztása minden családot érintett, senki nem vonhatta ki magát az ünneplésből! Ez évente arra emlékeztette őket, hogy Izráel Isten választott népe!

A első kéve bemutatása

A kovásztalan kenyerek ünnepének másnapján (a szombat utáni napon = vagyis a hét első napján) történ. Az első zsengek ünnepe. Ez jelentette az árpa aratásának a kezdetét, amely az év első gabonája volt. Az árpa egy kévét felmutatták az Úr előtt hálából. Égőáldozat (1 hibátlan esztendő bárány) ételáldozatot (2/10 véka finomliszt olajjal) és italáldozat (1/4 lún bor) is bemutatottak. Addig nem lehetett az új termésből készült lisztet használni, amíg hivatalosan nem hirdették, hogy Isten áldása nyugszik azon!

Az aratási hálaadó ünnep

A páska szombatja utáni 50. napon tartották: 1 napig tartott. A hetek ünnepe = hálaadó aratási ünnep → hálát adtak Istennek a búza aratásának a megkezdéséért! Ekkor mutatták be a búzaaratás első zsengeit. Felmutatási áldozat: égőáldozat, ételáldozat, italáldozat, véteáldozat, békeáldozat, 2 db kovászos kenyér → amelyet az első termelésből készült finomlisztől sütöttek → ez volt az egyetlen áldozat, amelyben volt kovász! Ezen az örömteli ünnepi alkalmon nem volt szabad elfeledkezniük a szegényekről sem. A búzatábla szélét nem arathatták le és ott kellett hagyni az aratás közben elhullajtott gabonát is!

A hetedik hónap első napja

A kürtzengés ünnepe, amely a 7. hónap első napján volt. A kürtök meg fúvása összehívta Izráel fiait szent gyülekezésre. Ekkor volt egy 10 napos időszak az önvizsgálatra, és bűnbánatra, amely elvezetett az engesztelés napjához. Ez volt a polgári év első napja (az év eleje).

Szombatév: minden 7. éve. Az elengedés esztendeje, vagy nyugalom esztendeje.

A nagy örömnép éve minden 7. szombatév, avagy örömnép éve volt. Ezt a 7. hónap (Tisvi hónap) 10. napján a kürtölés szertartása vezette be.

Az engesztelési ünnep (Yóm Kippur)

Az engesztelés napja: az év legszentebb alkalma, a 7. hónap 9. napjának estéjétől a 7. hónap 10. napjának estéjéig. Tilos volt munkát végezni ezen a napon, különben az Úr kiirtja népe közül. Szent gyülekezéssel, böjtöléssel ünnepelték. Ez volt az egyetlen böjti nap. Fő célja: az engesztelés elnyerése volt. Bonyolult és sajátos engesztelő áldozatokat mutattak be:

- Áronért (főpap)
- háza népéért
- szent helyért
- a kijelentés hajlékáért

- égő áldozati oltárért
- Izráel gyülekezetéért

Csak a főpap mutathatott be áldozatot, a papoknak még a szentélybe sem volt szabad bemenniük. A főpapnak fehér gyolcsba kellett öltöznie! Égőáldozat: magáért és a gyülekezetért. Vétékáldozat: magáért. Vétékáldozat: népért □ 2 kecskebak □ 1 kecskebak (puszta). Ezután a főpap visszatért a szentélybe, megtisztította magát és magára öltötte főpapi ruháját. A nap végén újabb 2 áldozatot mutatott be a szent hajlék udvarában, egyet magáért és egyet Izráel gyülekezetéért.

A sátoros ünnep

A sátoros ünnep (sukkóth héberül □ jelentése: sátrak). 7 napig sátrakban laktak az Izraeliták. Mindenki, aki tehetett eljött erre az ünnepre Jeruzsálembe. Az 1. és a 8. nap szent gyülekezés napja, amely egyben pihenőnap is volt. 7 napon át különböző áldozatokat kellett az Úrnak bemutatni (égőáldozat, ételáldozat, italáldozat). Öröm és hálaadó ünnep egyben. Megemlékezés arról, amikor is Úr kihozta Izráel fiait Egyiptomból és sátrakban adott az Úr lakát Izráel népének.

24. fejezet

Az örökmécses és a szent kenyerek

Szertartási törvény:

Az Úr előtt végzett naponkénti, hetenkénti szolgálatokról számol be ez a fejezet. Az arany mécses tartóban állandóan tiszta, préselt oliva olajat kellett égetni az Úr előtt. Tizenkét lapok, kovásztalan kenyeret kellett elhelyezni 2 sorban a szent kenyerek asztalán. A sorok mellé tiszta tömjént kellett tenni, mint tűzáldozat (az illatszer az Úré volt). Akkor áldozták az Úrnak, amikor a régi kenyeret eltávolították és ételül a papoknak adták, akiknek a szenthelyen kellett elfogyasztaniuk.

Istenkáromlás és egyéb bűnök büntetése

Egy izraelita asszony (Dán törzséből Dibri leánya Selómit) és egy egyiptomi apának a fia meg egy izraeli férfi összevesztek. A fiú Istent átkozta káromolta, ezért az Úr úgy rendelkezett, hogy aki tanúja volt-e beszédnek kövezzék őt meg. Így is történt: halálra kövezték.

Az eset azt mutatja, hogy a törvény mindenkire ugyanúgy vonatkozott, akár teljesen zsidó volt, akár nem. Az istenkáromlás gyilkossághoz hasonlóan halállal volt büntetendő. A törvény alapelve a megtorlás volt. Vagyis halálért halál (embergyilkosság esetében) szemet szemét,

fogat fogért. A gonoszságokat jóvá kellett tenni. (Pl.: ha valaki egy állatot ütött agyon, akkor annak az állatért állattal kellett fizetni).

25. fejezet

A nyugalom esztendeje

Ezt a törvényt az Úr a Sínai-hegyen adta Mózesnek. Minden 7. évet szombatévnek kell tekinteni. 6 éven át vetni-aratni a mezőn, szőlőt megmetszeni. A 7. év legyen teljes nyugalma a földnek, nincs vetés-aratás, szőlőmetszés! A tulajdonosnak, amit a magától termett a föld nyugvás idején, az a nép számára kellett leadnia, ingyenes felhasználásra!

A nagy örömnép évé:

7x7 esztendő = 7 nyugalomév = 49 esztendő. Az 50. év ugyancsak szombatév, amelyet jubileumi évként ismertek. A 49. esztendőt követő engesztelés napján (a 7. hónap 10. napján) kezdődik, országszerte kürtzengés. Az 50. esztendőt meg kell szentelni az ország minden lakosának örömnép évé:

- Rabszolgák szabadon bocsátása
- minden föld kerüljön vissza az eredeti tulajdonosához
- a földet hagyják parlagon

A jubileumi év tehát volt 2 egymást követő év, amikor nem volt vetés és aratás (49. és 50. év). Az Úr azonban ígéretet tett népének, hogyha engedelmeskednek az Úrnak, Ő 3 évre elegendő termést fog adni nekik a 6. esztendőben!

A földtulajdon törvénye

Földet el lehetett adni, de nem véglegesen, mert az, az Úr tulajdona. 3 módon lehetett a földet megváltani (hogy visszaszálljon az eredeti tulajdonosára):

- a legközelebbi rokon visszavásárolhatta az eladónak (eladó = eredeti tulajdonos)
- az eredeti tulajdonos, ha visszanyerte pénzügyi fizetőképességét, megválthatta úgy, hogy fizetett annak, aki megvásárolta, mégpedig a jubileumi évig hátralévő éveket.
- Egyébként a jubileumi évben a föld automatikusan visszaszállt eredeti tulajdonosára!

A ház egy fallal körülvett városban 1 évig visszaváltható → ezután véglegesen az új tulajdonos birtokába kerül!

Be nem kerített falvakban lévő házakat földrészként kell tekinteni → ezért a jubileumi évben visszaszáll eredeti tulajdonosára! a léviták számára kijelölt városokban, a léviták tulajdonában

lévő házakat mindenkoron visszaválthatták a léviták! A léviták számára kijelölt mezőket nem lehet eladni!

Az elszegényedettek védelme

Ha egy izraelita adósságba kerül, és ezáltal szegénységre jut, zsidó hitelezői ne szorongassák!

- Ne számoljanak fel neki kamatot!
- Ne kérjenek tőle több élelmet, mint amennyit kölcsönadtak neki.

Ha egy elszegényedett izraelita eladta magát egy zsidó hitelezőnek (meg nem fizetett adóssága fejében) → a hitelező ne kezelje úgy, mint egy rabszolgát, hanem mint bérest. A jubileumi évben engedje szabadon! A zsidóknak meg volt engedve, hogy pogány nemzetekből vegyenek rabszolgát, mely saját tulajdonukat képezte, leszármazottaikra hagyva őket.

Izraelita nem lehetett rabszolga! Ha egy Izraelita pogánynak adta el magát (aki az országban élt) az izraelita mindig visszavásárolhatta és szabaddá tehetette. A megváltási árat a jubileumi évig terjedő évek száma határozta meg. Ha rokon váltotta meg az izraelitát, béresként alkalmazhatta őt a jubileumi évig. A jubileumi évben automatikusan szabaddá lett! Az izraeliták és országuk az Úr tulajdonát képezik, így az Urat kell elismerniük igazi tulajdonosuknak. Sem Isten népét, sem Isten országát nem lehetett véglegesen eladni!

26. fejezet

A bálványimádás tilalma

Az Úr figyelmezteti Izráel népét:

- a bálványimádással
- a szombat megtörésével
- a tiszteletlenséggel kapcsolatosan

Az Úr megáldja parancsolatainak megtartóit

Az Úr a következő áldásokat ígérte a népnek, amennyiben megtartják parancsolatait:

- eső → föld termékeny lesz általa → bő termés
- biztonság, béke, védettség → győzelem az ellenség felett
- szaporodás → megsokasítás
- az Úr közöttük való folyamatos jelenléte, segítsége

Az Úr megveri parancsolatainak megszegőit

Az engedetlenség a következőket fogja eredményezni:

- félelem / szörnyűségek, lelket gyötrő szenvedés
- betegség
- legyőzetés az ellenségtől
- aszály
- terméketlenség (föld)
- vadállatok (elragadják gyermekeiteket, kiirtják állataitokat, megvakítanak benneteket)
- pusztító betegség (dögvész)
- éhínség (kevés lesz a kenyér)
- még súlyosabb éhínség (kannibalizmus → fiaitok, leányaitok húsát fogjátok enni)
- szent helyek városok elpusztulása
- szétszórás a nemzetek közé

A tartós engedetlenségnek az lesz a következménye, hogy az izraeliták idegen hatalomfogságába kerülnek. Izrael földje élvezni fogja a nyugalom földjét

Ígélet a megtérőknek

Isten ígéretet tesz arra vonatkozólag, hogy amennyiben a nemzet megvallja bűnét (bűnvalláson és bűnbánaton keresztül) úgy nem fogja elhagyni népét. Megemlékezik szövetségéről és az őseiknek tett ígéletéről (Ábrahám, Izsák, Jákob).

27. fejezet

A fogadalmak megváltása

Ez a fejezet az Úrnak tett önkéntes fogalmakkal foglalkozik. Valamilyen áldásért hálából egy ember fogadalmat tehetett az Úrnak személlyel (önmagával vagy családtagjával) állattal, házzal vagy földdel kapcsolatban. Mivel ezek az ajándékok nem mindig voltak alkalmasak arra, hogy a papok használni tudják, ezért gondoskodni kellett arról, hogy a fogadalmat tévő személy egy megfelelő pénzüsszeget adhasson a papnak, a felajánlott dolog helyett. Ha személyre vonatkozóan tettek fogadalmat az Úrnak, akkor a megváltási ár a következők szerint alakult:

- Egy férfi 20-60 év között 50 sekel
- Egy nő 20-60 év között 30 sekel
- Egy fiú 5-20 év között 20 sekel
- Egy lány 5-20 év között 10 sekel
- Egy kisfiú 1 hónap és 5 év között 5 sekel

- Egy kislány 1 hónap és 5 év között 3 sekel
- Egy férfi 60 év felett 15 sekel
- Egy nő 60 év felett 10 sekel

Ha egy ember túl szegény volt, hogy eszerint megváltsa fogadalmát, akkor a pap határozott egy bizonyos számot, lehetőségeinek figyelembevételével. Ha állatra vonatkozott a fogadalom, akkor következő szabályokat alkalmazták:

- tiszta állatot /áldozatra alkalmas/ → nem lehetett megváltani, fel kellett áldozni az oltáron az Úrnak!
- semmit sem lehetett nyerni azzal, ha egy állatot a másikra cseréltek → mert akkor mind a kettő az Úré lett!
- tisztátlan állatot meg lehetett váltani → csak a pap által megállapított érték megfizetésével hozzátevé az 1/5-ét.

Ha egy ember a házát az Úrnak szentelte, meggondolhatta magát és visszavásárolhatta, ha megfizette annak a pap által felbecsült értékét, hozzátevé az 1/5-ét.

Egy mező értékének elbírálását bonyolította az a tény, hogy a jubileumi évben visszatért eredeti tulajdonosához. Ha az eredeti tulajdonos, vagy aki örökölte szentelte oda, akkor az elvetett magnak megfelelően értékes! Pl.: 1 hónap árpa = 50 ezüst sekelre kell értékelni! (Jubileum évében, vagy akörüli ár)

De ha az odaszentelés a jubileumi év után néhány évvel történt, akkor a mező értéke annak megfelelően csökkent!

Ha a mezőt visszaváltották, akkor hozzá kellett tenni a fizetség 1/5-ét. Ha a tulajdonos miután az Úrnak adta a földet és nem váltotta meg a jubileumi év előtt, azt már nem lehetett megváltani, hanem a jubileumi évben az már a pap tulajdonává vált. A föld ezután „odaszentelt” volt, vagyis „szent az Úrnak”.

Ha egy mezőt nem az eredeti tulajdonosa szentelt oda, hanem aki megvásárolta az eredeti tulajdonostól, akkor a megvásárló is visszaválthatta a mezőt. Ebben az esetben a pap állapította meg a mező értékét attól függően, hogy mennyi termés volt betakarítható a mezőről, a jubileumi előtt. A jubileumi évben a mező visszaszállt eredeti tulajdonosára!

Áldozati állat elsőszülöttjét nem lehetett az Úrnak szentelni, mert az mindenképpen az Urat illette! Tisztátlan állat első ellését meg lehetett váltani a pap értébecslésének megfelelő árral + 1/5-ét hozzátenni! Semmit sem lehetett megváltani, ha halál vagy pusztulás volt kimondva! Ilyen volt pl.:

- esküvel odaszentelt dolog

- elítélt ember /pl.: ha egy fiú átkozta a szüleit, nem lehetett megváltani, hanem halálra kellett adni).

Tehát azokat a dolgokat, amelyeket fogadalom következtében szenteltek meg → vagyis isteni használatra különítettek el → azokat meg lehetett váltani! Az odaszentelt dolgok teljesen és véglegesen át voltak adva → ezeket nem lehetett megváltani

A tized:

- a gabona 1/10-ed része az Urat illette
- a gyümölcs 1/10-ed része az Urat illette

Ha meg akarták tartani, ki kellett fizetni ennek értékét + 1/5-ét.

A marhák, juhok, kecskék minden 10. („amely átmegy a pásztorbot alatt”) az Urat illeti. A pásztor a kezében lévő bottal minden tízediket megérintette. Nem lehetett a sorrendet változtatni. Ha mégis megpróbálja, akkor a valóban 10. és a csereállat is az Urat illeti!